

ISSN 1652-7224 • Publicerad den 23 november 2011

[Klicka här för utskriftsvänlig pdf-fil](#)

Läs Mikael Lindfelts recension av *Oplyst sport*

Läs mer idrottsfilosofi på idrottsforum.org

Läs mer om dansk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org

Tre teser om *Oplyst sport*

Poul Ferland

Författare

Poul Ferlands bok *Oplyst sport: Filosofiske refleksjoner*, som behandlar idrottens väsen, tillför enligt Mikael Lindfelt, vars recension av boken publicerades i förra uppdateringen, nya dimensioner till vår förståelse av fenomenet idrott. Och författaren, som liksom recensenten ingår i forumets forskarnätverk, är nöjd med Lindfelts grundliga och inkännande läsning av hans bok. Men Ferland tycker ändå att recensionen motiverar vissa preciseringar av några av bokens centrala poänger, och de publiceras i denna uppdatering som tre teser.

Om titlen på min bog *Oplyst sport* har en dansk idrætsforsker skrevet, at den ikke er velvalgt, da læserne vil tro, at den henviser til sport, fx fodbold, udøvet på et projektørbelyst stadion? Heldigvis tiltror Mikael Lindfelt ikke sine læsere en tilsvarende åndløshed i sin anmeldelse af bogen i *idrottsforum* den 2.11.; tværtimod, kan man sige, har Lindfelt, som redaktionen rigtigt skriver, præsteret ”en grundlig og inkännande läsning av boken”. Og tak for det!

Alligevel giver Lindfelts recension mig anledning til i de følgende tre teser at præcisere nogle af bogens pointer, hvilket der sikkert nok kan være anledning til, bogens relativt usædvanlige approach taget i betragtning:

1. Vi befinder os, som den tyske filosof Jürgen Habermas siger, i en eftermetafysisk tid. At tænke metafysisk og dermed finde ind til en ahistorisk og uforanderlig kerne i eller uden for tingene og sagsforholdene – *in casu* sporten – forekommer i dag ikke muligt, heller ikke for undertegnede. Men det er på den anden side heller ikke muligt for den filosofiske tilgang at komme uden om relationen til objektiviteten, til tingene og sagerne uden for os; som fx konstruktivismen tendentielt at gøre alt subjektivt, er derimod en endimensionalisering af fornuften, en ”eclipse of reason” – en mangel ved eller formørkelse af fornuften –, som titlen er på en berømt bog af en anden tysk filosof, Max Horkheimer. Derfor kommer sportsfilosofien for mig at se ikke uden om så grundigt som overhovedet muligt og så langt det lader sig gøre at forsøge at afdække sportens *foranderlige og bevægelige ’væsen’, dens iboende historiske tendens*. Når ’væsen’ altså i bogen sættes i anførelsestegn, skyldes det denne

dobbelthed af opgivelse af metafysikken i traditionel, statisk forstand til fordel for en dynamisk – dialektisk, om man vil – forståelse af begrebet om væsen. Jeg kan tilslutte mig den tyske filosof Hegels kritik af endnu en tysk filosof, nemlig Kant, når han til dennes benægtelse af, at vores fornuft kan sige noget om 'tingen i sig selv', svarer, at det dog er en sølle fornuft, der ikke kan sige noget om, hvad tingene er i sig selv.

2. Lindfelts spørgsmål, "hur man i ett (idrotts)kulturellt sammanhang lyfter fram en mycket idealistisk position, ett synsätt där idrottens egentliga "väsen" endast framträder glimtvis, i vissa situationer, och från det hävda att just denna aspekt är idrottens kärna, idrottens egentliga poäng?" kan besvares med, at denne problematik ikke er eksklusiv for en tænkning, der taler om *sportens* 'væsen'. Problematikken angår enhver tanke, som vil bedømme kvalitet, og dermed også fx bedømmelsen af kunstnerisk kvalitet. Ikke al kunst er således god kunst, lige så vel som ikke al sport er god sport – ja det er oven i købet ikke umuligt, at den meste kunst kan være dårlig, lige så vel som dette kan være tilfældet for sportens vedkommende, hvilket dog ikke betyder, at bedømmeren skal ændre kriterierne for sin vurdering. Bedømmelsen af sportslig kvalitet er vel i øvrigt omtrent lige så vanskelig som bedømmelsen af kunstnerisk kvalitet og kan sammenlignes med denne, hvilket dog selvsagt ikke gør forsøget på bedømmelse illegitimt.
3. Hvordan kan nogen, som måske tilsyneladende denne forfatter i *Oplyst sport*, med rette komme og påstå, at de kender sportens væsen; denne påstand synes i enhver forstand utidig? Men det kan heller ingen. Man kan imidlertid, hævder jeg i bogen, komme frem til nogle 'væsentlige' træk, uden hvilke sporten som sådan ikke kan eksistere, først og fremmest ad negativ vej, 'via negativa'. Sportens væsen kan således ikke være sejren; for det første er der, set i en kvantitativ optik, flere tabere end sejrherre i sportens verden, så ud fra den flertalsbetragtning er nederlaget mindst lige så væsentligt som sejren. For det andet er sejren, betragtet som det væsentlige i sporten, i sin yderste konsekvens identisk med vold og krig og altså lig med modstanderens eliminering og dermed lig med sportens eliminering, eftersom sport uden modstander er en soleklar absurditet. Sportens væsen kan heller ikke være politik, religion, forretning mm., da den så netop ville være disse ting og ikke sport. Med andre ord må sporten, og det vil primært sige den enkelte sportsgren, i sig selv undersøges for det, der er dens 'væsen'. Og her er det, at den kropsbaserede, konkrete oplysning eller dannelse hos især sportsudøverne byder sig til. Sporten kan imidlertid godt i fremtiden udvikle sig helt anderledes, end hvad dens 'væsen' måtte tilsige; et alment, voldeligt sports-scenario er således ingenlunde en fremtidig umulighed. Men, for igen at citere den Hegel, hvis anskuelse jeg, skønt selv snarere filosofisk materialist, på dette punkt angående sportens 'væsen' langt hen ad vejen deler: "Hvis virkeligheden ikke svarer til sit begreb, så er det værst for virkeligheden".

Copyright © Poul Ferland 2011